

Nr 116.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsålder för chefen för arméns underofficersskola samt för musikdirektörer vid armén och marinen; given Stockholms slott den 20 februari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, följande:

Med skrivelse den 22 maj 1925 överlämnade 1921 års pensionskommitté betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. Detta förslag anslöt sig till försvarsväsendets dittillsvarande organisation.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 1 saml. 99 häft. (Nr 116—117.)

Sedan beslut år 1925 fattats angående omorganisation av försvarsväsendet, uppdrog Kungl. Maj:t den 26 september samma år åt pensionskommittén att verkställa den överarbetning av förslaget till militär tjänstepensionslag, som med hänsyn, bland annat, till nämnda omorganisation befundes erforderlig. Med anledning härav avgav pensionskommittén i skrivelse den 11 januari 1926 betänkande med nytt förslag till militär tjänstepensionslag.

Frågan om en allmän omreglering av det militära pensionsväsendet föreligger ännu icke i det skick, att densamma kan upptagas till avgörande.

I avvaktan å sådan pensionsreglering hava, i överensstämmelse med riksdagens beslut, genom kungörelse den 18 juni 1926 (nr 253) meddelats vissa till följd av den nya försvarsorganisationens genomförande erforderliga bestämmelser i avseende å den militära pensioneringens provisoriska ordnande. Dessa bestämmelser innefatta dock icke föreskrift angående pensionsålder för de nya eller i löneavseende omreglerade beställningarna vid försvarsväsendet. Beträffande vissa av dessa beställningar har riksdagen sedermera efter förslag av Kungl. Maj:t fastställt pensionsålder, nämligen år 1928 för brigadchefer samt år 1929 för förrådsförvaltare, flaggkorpraler och högbåtsmän vid marinen.

Jag anhåller nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning uppkomna frågor angående pensionsålder för vissa andra beställningshavare vid försvarsväsendet.

1:o.

Ang. pensions-
ålder för
chefen för
arméns under-
officersskola.

Med hänsyn därtill att nuvarande innehavaren av den enligt 1925 års härordning nyinrättade beställningen såsom chef för arméns underofficersskola under år 1932 uppnår den för hans militära tjänstegrad — överstelöjtnant — stadgade pensionsåldern, torde frågan om pensionsåldern för nämnda beställning nu böra upptagas till avgörande.

1921 års pensionskommitté, vars betänkande den 11 januari 1926 innefattade förslag även i fråga om pensionsålder för de nya eller i löneavseende omreglerade beställningarna vid försvarsväsendet, förordade för chefen för arméns underofficersskola en pensionsålder av 60 år eller samma pensionsålder, som gäller för cheferna för krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan samt krigsskolan.

Jämväl *direktionen över arméns pensionskassa*, som i skrivelse den 28 november 1928 framlagt förslag rörande pensionsålder för innehavare av vid armén och flygvapnet nytillkomna beställningar, har för chefen för arméns underofficersskola förordat en pensionsålder av 60 år.

Över direktionens över arméns pensionskassa nyssnämnda förslag hava utlåtanden avgivits av arméförvaltningen den 8 december 1928, av chefen för generalstaben den 24 januari 1929 samt av statskontoret den 7 februari 1929.

Arméförvaltningen har i sitt utlåtande icke framställt någon erinran mot direktionens förslag i förevarande del.

Chefen för generalstaben — vilken tidigare i ett till 1921 års pensionskommitté avgivet yttrande för chefen för arméns underofficersskola föreslagit en pensionsålder av 55 år — har i anledning av direktionens förslag anfört, att han i annat sammanhang hade för avsikt att inkomma med framställning angående pensionsålder och personalstater för officerare och underofficerare å aktiv stat och å reservstat. Generalstabschefen hade emellertid icke något att erinra mot att bestämmelser utfärdades i enlighet med det framlagda förslaget att gälla tills vidare, intill dess annorlunda kunde varda bestämt i anledning av hans sålunda avsedda framställning.

Statskontoret har likaledes lämnat utan erinran direktionens förslag, i vad det avser pensionsåldern för nu ifrågavarande beställningshavare.

Såsom jag förut anfört synes nu icke längre böra anstå med fastställandet av pensionsålder för den genom 1925 års härordning nyinrättade beställningen såsom chef för arméns underofficersskola.

*Departements-
chefen.*

Enligt vad den lämnade redogörelsen utvisar, hava 1921 års pensionskommitté och direktionen över arméns pensionskassa föreslagit samt de i ärendet hörda ämbetsverken tillstyrkt, att pensionsåldern för nämnda befattning bestämmas till 60 år. Icke heller chefen för generalstaben har i sitt utlåtande den 24 januari 1929 framställt erinran emot, att pensionsåldern provisoriskt fastställes i enlighet med vad sålunda föreslagits. Även jag har kommit till den uppfattningen, att för omfördälda beställningshavare bör i avbidan på definitiv pensionsreglering bestämmas en pensionsålder av 60 år. Detta torde lämpligen böra ske genom utfärdande av föreskrift av innebörd, att en uppnådd levnadsålder av 60 år skall utgöra förutsättning för rätt till fyllnadspension.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

att chefen för arméns underofficersskola skall under i övrigt gällande villkor äga att efter erhållet avsked undfå fyllnadspension, därest han vid avskedstagandet uppnått en levnadsålder av 60 år.

2:o.

Ang.
pensionsålder
för musik-
direktörer vid
armén och
marinen.

Enär åtskilliga innehavare av de nyinrättade musikdirektörsbeställningarna vid försvarsväsendet under de närmaste åren uppnå den för avgång ur tjänsten enligt de för musikpersonal hittills gällande bestämmelser föreskrivna levnadsålder, synes även för dessa beställningshavare frågan om pensionsålder böra tagas under omprövning.

Enligt beslut av 1925 och 1927 års riksdagar tillhöra musikdirektörerna vid armén och marinen numera andra lönegraden i löneplanen för officerare. Med officerare i lönehänseende likställd musikpersonal förekom icke dessförinnan.

Pensionsåldern för musikpersonal är enligt de alltsedan år 1877 respektive 1876 gällande pensioneringsgrunderna för arméns och marinens befäl och underbefäl med vederlikar 50 år vid armén och 55 år vid marinen.

1921 års pensionskommitté föreslog i sitt betänkande den 11 januari 1926 för musikdirektörer såväl vid armén som vid marinen en pensionsålder av 60 år. Detta förslag tillstyrktes av direktionerna över arméns och flottans pensionskassor i yttranden över pensionskommitténs betänkande.

I skrivelse den 21 september 1928 hemställde sedermera *chefen för marinstaben*, att pensionskommitténs förslag, i vad det rörde bland annat musikdirektörernas pensionsförhållanden, snarast möjligt måtte upptagas till behandling.

I utlåtande den 14 december 1928 i anledning av chefens för marinstaben nyssnämnda skrivelse anförde *direktionen över flottans pensionskassa*, bland annat, att, enär kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 253) med vissa bestämmelser i avseende å den militära pensioneringens provisoriska ordnande icke innehölle bestämmelse angående pensionsålder för musikdirektör, frågan härom fortfarande kvarstode olöst samt att direktionen i likhet med chefen för marinstaben funne det vara erforderligt, att, intill dess föreliggande förslag till militär tjänstepensionslag blivit slutligen prövat, frågan om pensionsålder för musikdirektör vunno åtminstone provisorisk lösning. För sin del ansåge direktionen, att frågan om musikdirektörs pensionsålder lämpligen borde lösas på så sätt, att Kungl. Maj:t genom särskild kungörelse förordnade, att fyllnadspension tills vidare skulle utgå till musikdirektör vid marinen, såvida han vore berättigad till pension ur flottans pensionskassa och uppnått 60 levnadsår.

Sedermera har *direktionen över arméns pensionskassa* i skrivelse den 28 november 1928, innefattande förslag rörande pensionsålder för innehavare av vid armén och flygvapnet nytillkomna beställningar, för musikdirektör på aktiv stat förordad en pensionsålder av 60 år. Detta förslag har lämnats utan erinran av arméförvaltningen, chefen för generalstaben och statskontoret i respektive den 8 december 1928, den 24 januari 1929 och den 7 februari 1929 över direktionens förslag avgivna utlåtanden.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 22 april 1930 dagtecknad skrift har därefter *styrelsen för Svenska militärmusikdirektörsföreningen* gjort framställning i syfte att pensionsåldern för musikdirektörerna vid armén och marinen måtte fastställas till 60 år.

Till stöd för framställningen har anförts följande:

En höjning av pensionsåldern för musikdirektörer till 60 år syntes styrelsen vara en önskvärd och väl befogad reform. De anspråk, som ställdes på en kompaniofficer beträffande förmåga att under svåra förhållanden följa truppförbandet i fält, syntes knappast behöva ifrågasättas för en musikdirektör, vilkens tjänstgöring såsom musikledare och musiklärare för musikkåren vore av helt annan art och i fysiskt hänseende mindre krävande. Vid marinen torde dessa rent militära fordringar vara ännu mindre. Erfarenheten visade också, att flera musikdirektörer, som i avvaktan på den nu genomförda omorganisationen kvarstätt i tjänst avsevärt över nu gällande pensionsålder, på ett förtjänstfullt sätt kunnat sköta sina befattningar. I fråga om mognad och erfarenhet i sitt kall torde en musikdirektör vid femtioårsåldern stå på höjdpunkten. Beklagligt nog tvingade nu gällande bestämmelser en sådan tjänsteman att avgå, då han vore mest skickad att fylla sin uppgift.

Över nyssnämnda framställning hava utlåtanden avgivits av *direktionen över arméns pensionskassa* den 14 maj 1930, av chefen för generalstaben den 26 november 1930, av *direktionen över flottans pensionskassa* den 30 maj 1930, av chefen för marinstaben den 30 juli 1930 samt av statskontoret den 19 december 1930.

Direktionen över arméns pensionskassa har i sitt yttrande anført, bland annat, följande:

Då någon generell proposition om fastställande av pensionsålder för innehavare av de enligt 1925 års härordning nytillkomna beställningarna väl icke vore att förvänta förrän i samband med en definitiv lösning av de militära pensionsfrågorna och då vidare ett enhälligt önskemål från musikdirektörernas sida att denna fråga måtte behandlas särskilt syntes vara rådande, vore från direktionens sida intet att erinra mot att framställning gjordes till riksdagen om bestämmandet av pensionsåldern för dessa beställningshavare till 60 år utan samband med pensionsåldersfrågan för övriga innehavare av de enligt 1925 års härordning nyinrättade beställningarna. Dock ansåge sig *direktionen* bära fästa Kungl. Maj:ts

uppmärksamhet på att, då musikpersonalen vid armén enligt de för densamma med hänsyn till en pensionsålder av 50 år genom kungl. brevet den 22 december 1927 fastställda stater, skulle utgöras av 25 musikdirektörer, 30 musikfanjunkare och 101 musiksergeanter, en förhöjning av pensionsåldern till 60 år för musikdirektörerna måste, för att icke befordringsutsikterna för musikpersonalen skulle försämrast och möjligheten för flertalet av musiksergeanterna att vid avgången tillförsäkras rätten till fanjunkares pension omöjliggöras, komma att medföra en förändring i de sålunda fastställda staterna för musikpersonalen vid armén.

Chefen för generalstaben har i anledning av förevarande framställning anfört följande:

En höjning av musikdirektörernas pensionsålder från 50 till 60 år skulle medföra, att ett stort antal av arméns nuvarande musiksergeanter, vilka med nu gällande bestämmelser skulle kunna beräkna att vid uppnådd pensionsålder erhålla minst fanjunkares pension, komme att berövas denna möjlighet. Därtill komme, att den ifrågasatta åtgärden skulle för återstoden av förenämnda musikunderofficerare innebära en med i medeltal 3—4 år försenad befordran till högre beställning. En höjning av pensionsåldern för musikdirektörer borde därför icke ske annat än i samband med en ändring av de fastställda staterna för arméns musikpersonal. En dylik ändring kunde för närvarande icke ifrågasättas, varför framställningen tills vidare icke borde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Direktionen över flottans pensionskassa har i sitt utlåtande den 30 maj 1930 anfört, att de skäl som i omförmälda framställning andragits syntes vara värda beaktande, samt i övrigt hänvisat till sitt tidigare yttrande i den föreliggande frågan.

Chefen för marininstaben har under återopande av sin framställning i ämnet av den 21 september 1928 vidare anfört, bland annat, att i avvaktan på ny militär tjänstepensionslag vore nödvändigt, att provisoriska pensionsbestämmelser utfärdades jämväl för musikdirektörer, och syntes det honom därvid vara ändamålsenligt, att pensionsåldern för ifrågavarande beställningshavare i enlighet med 1921 års pensionskommittés och styrelsens för Svenska militärmusikdirektörsföreningen förslag fastställdes till 60 år.

Statskontoret har i sitt utlåtande anfört följande:

Statskontoret ville erinra, att 1921 års pensionskommitté i betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag förordat en pensionsålder av 60 år för musikdirektörer vid armén och marinen. Tidigare hade statskontoret förklarat sig icke hava något att erinra häremot. Ingen av de i förevarande ärende hörda myndigheter hade ansett, att en pensionsålder av 60 år för musikdirektörer i och för sig skulle vara för hög. *Chefen för generalstaben* hade emellertid med hänsyn till den försämrade befordringsgång, som skulle inträda för musiksergeanter, därest pensionsåldern höjdes för musikdirektörer, ansett, att förevarande framställning

icke borde föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Under erinran att förhållandet mellan antalet musikfanjunkare och musiksergeantbeställningar numera ur befordringssynpunkt vore avsevärt gynnsammare än före genomförandet av 1925 års försvarsorganisation, ville statskontoret framhålla, att, därest musikdirektörer eljest ansåges lämpligen böra pensioneras vid uppnådda 60 levnadsår, pensionsåldern syntes för dem böra bestämmas härtill, oavsett om befordringsgången för musiksergeanter härigenom skulle bliva sämre, och att sålunda denna fråga icke borde utöva inflytande på lösandet av föreliggande spörsmål.

Med hänsyn till de i ärendet åberopade omständigheterna synes pensionsålder nu böra bestämmas för de å aktiv stat uppförda musikdirektörerna vid armén och marinen, att gälla tills vidare i avbidan på en allmän omreglering av det militära pensionsväsendet.

*Departements-
chefen.*

Vad avvägningen av pensionsåldern beträffar har jag ansett mig kunna ansluta mig till det från olika håll framkomna förslaget om pensionsålderns bestämmande till 60 år, mot vilken ålder i och för sig invändning icke blivit gjord av någon av de i ärendet hörda myndigheterna.

Liksom i det under föregående punkt omförmälda fall synes fastställandet av pensionsåldern böra ske genom utfärdande av föreskrift av innebörd, att en uppnådd levnadsålder av 60 år skall utgöra förutsättning för rätt till fyllnadspension.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

att å aktiv stat uppförd musikdirektör vid armén och marinen skall under i övrigt gällande villkor äga att efter erhållet avsked undfå fyllnadspension, därest han vid avskedstagandet uppnått en levnadsålder av 60 år.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o)—2:o) hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Vid protokollet:

R. Borgström.